| | |
|---|---|
| **Van** | Directie VRGZ en coördinerend gemeentesecretaris |
| **Aan** | DB en AB VRGZ |
| **Datum** | 12 mei 2025 |
| **Onderwerp** | Bestuurlijke opdracht Programma maatschappelijke weerbaarheid regio Gelderland-Zuid |

**Startopdracht**

## Aanleiding

In uw vergadering van 4 juli 2024 heeft u als bestuur kennis kunnen nemen van de Landelijke Agenda Crisisbeheersing. Met deze agenda hebben Rijksoverheid en veiligheidsregio's de koers uitgezet voor de versterking van crisisbeheersing voor de jaren van 2024-2029. Onderdeel van de landelijke agenda crisisbeheersing is het versterken van een weerbare samenleving. Versterken van een weerbare samenleving is niet als beleidsactiviteit opgenomen in het Regionaal Beleidsplan 2024-2027, mede omdat versterken zelfredzaamheid en burgerparticipatie de voorafgaande jaren al de nodige aandacht heeft gehad.

Op uw verzoek heeft er op 21 november 2024 een bestuurlijke themabijeenkomst plaatsgevonden over Maatschappelijke weerbaarheid. In deze bijeenkomst heeft u samen met Prof. Ira Helsloot en Kolonel Peter Wilming het gesprek gevoerd over:

- Wat verstaan we onder weerbaarheid en hoe verhogen we deze?
- Wat wil de gemeente met weerbaarheid?
- Welke taak heeft de gemeente daarin en wat is de rol van de veiligheidsregio?
- Wat doen we lokaal of regionaal en wat verwachten we van de Rijksoverheid.
- Wat vraagt een eventueel militair conflict van de veiligheidsregio?

Afgesproken is om in een vervolgbijeenkomst hier nader afspraken over te maken.

De noodzaak voor het versterken van de weerbaarheid van de samenleving wordt inmiddels breed besproken in het publieke en politieke debat. Dit heeft te maken met de geopolitieke dreiging die leidt tot grotere risico's op maatschappelijke ontwrichting door een hybride of militair conflict. Ook andere ontwikkelingen zoals netcongestie en bijvoorbeeld veilige energietransitie doen een beroep op onze inwoners.

*Bestuurlijke opdrachten Veiligheidsberaad en VNG*

Het Veiligheidsberaad heeft eind december 2024 de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio o.a. verzocht te onderzoeken welk gezamenlijk basisniveau wenselijk en haalbaar is ten aanzien van de aanpak van weerbaarheid door veiligheidsregio's. En ook het bestuur van de VNG heeft de VNG gevraagd om, in het kader van kennisdeling en dienstverlening, te onderzoeken of een gezamenlijk basisniveau of actielijst voor gemeenten wenselijk en haalbaar is ten aanzien van de aanpak van maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht. Zie bijlage 1 voor de formulering van de volledige bestuurlijke opdrachten van de VNG en het Veiligheidsberaad.

*Regionale bestuurlijke opdracht*
De veiligheidsregio en haar gemeenten willen gezamenlijk verkennen welke rol wij in de maatschappelijke weerbaarheidsopgave willen en kunnen spelen ook met het oog op de belangrijke, nog niet verder gespecificeerde rol die door de rijksoverheid voor de zomer wordt toebedeeld aan gemeenten en veiligheidsregio's[1]. De uitwerking hiervan, alsmede de gesprekken op Rijksniveau over de middelen en nationale opgave, moet leiden tot de uiteindelijke regionale ambities op dit thema.

## Doel
Het doel van de bestuurlijke opdracht is om, aansluitend op de landelijke bestuurlijke opdrachten, te

- verkennen wat er nodig is om te komen tot een weerbaardere samenleving in de regio Gelderland-Zuid en hoe de veiligheidsregio en gemeenten samen met de (crisis)partners (zowel publiek als privaat) en de inwoners van de regio hieraan kunnen bijdragen.
- verkennen wat er nodig is om als regionale en lokale overheid onze bedrijfscontinuïteit (het vermogen om belangrijke bedrijfsprocessen te blijven uitvoeren tijdens en na crises) te kunnen garanderen op basis van vastgesteld basisniveau en langdurige inzet.

## Resultaten
Met de bestuurlijke opdracht willen we de binnen de huidige beleidsperiode (2025-2027) de volgende resultaten bereiken:

1. Een vastgesteld Programma weerbaarheid op basis van een vastgesteld landelijk basisniveau en/of regionaal ambitieniveau
    - Vergroten van de aandacht voor weerbaarheid door middel van publiekscommunicatie en het gericht betrekken van de samenleving bij de voorbereiding op crisis.
    - Voorbereid zijn op bepaalde dreigingsscenario's en bijbehorende effecten
    - Voorbereid zijn op langdurige schaarste van mensen en middelen
    - Voorbereid zijn op een regionaal dekkend netwerk van noodsteunpunten
    - Voorbereid zijn op de rol van het lokaal bevoegd gezag bij lokale impact landelijke maatregelen (maatschappelijke onrust bij geopolitieke crisis)
2. Continuïteit van overheid op basis van een vastgesteld basisniveau
3. Faciliteren van regionale samenwerking, kennisdeling en informatievoorziening Rijk – Regio - Gemeenten

## Sturing
De stuurgroep voor dit project bestaat uit de bestuurlijk portefeuillehouders crisisbeheersing en bevolkingszorg, de coördinerend gemeentesecretaris en de directeur crisisbeheersing. De stuurgroep geeft richting en bepaalt strategische keuzes ten aanzien van het programma. Vanuit de beoordelende rol zal de stuurgroep, bij afronding van het programma en borging van activiteiten in de staande organisatie, beoordelen of er nog aanvullende activiteiten zijn gewenst om te voldoen aan de projectdoelstellingen of dat deze zijn bereikt.

Een programmamanager zorgt ervoor dat alle activiteiten gericht zijn op de projectdoelstellingen en onderling zijn afgestemd op elkaar. Daarnaast bewaakt hij of zij de voortgang van de activiteiten in relatie tot de gestelde tijdsplanning.

## Benodigde capaciteit, middelen
Door de VRGZ is een programmamanager aangewezen. De programmanager geeft samen met een nog in te richten regionaal programmateam uitvoering aan de bestuurlijke opdracht. Het regionaal

[1] Duidelijkheid hierover wordt verwacht in de Kamerbrief over weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen voor de zomer.

programmateam richt zich vanuit de pijlers pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nafase op de uitvoering van de thema’s genoemd onder resultaat.

Voor de financiering van de opstart van het programma stelt de VRGZ, in afwachting van een mogelijke aanvullende Rijksbijdrage, in 2025 een programmabudget beschikbaar, gefinancierd vanuit de bestemde reserve versterking crisisbeheersing BDUR (2023/2024). Meer duidelijkheid over een aanvullende landelijke bijdrage vanaf 2026 wordt tegen de zomer 2025 verwacht.

## Bijlage 1 Landelijke bestuurlijke opdrachten

***Bestuurlijke opdracht VNG***

In het kader van kennisdeling en dienstverlening:

1. Te onderzoeken of een gezamenlijk basisniveau of actielijst voor gemeenten wenselijk en haalbaar is ten aanzien van de aanpak van maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht;
2. Te onderzoeken op welke wijze de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau versterkt kan worden door gemeenten;
3. Te verkennen hoe gemeenten zicht krijgen op hoge concentraties verminderd zelfredzame inwoners, kwetsbare voorzieningen en locaties, zodat gemeenten daarop adequaat kunnen anticiperen in het kader van bevolkingszorg;
4. Te verkennen op welke wijze gemeenten maatschappelijke netwerken in beeld krijgen en kunnen inzetten en/of benutten bij (dreigende) rampen en crisis;
5. Uit te werken op welke manier gemeenten good practices en kennis met elkaar kunnen uitwisselen via de VNG kanalen en op het platform WeerbaarNL;

In het kader van belangenbehartiging:

6. Te verkennen in hoeverre lokale herkenningspunten ingezet kunnen worden als ‘resillience points’, punten waar inwoners naartoe kunnen gaan voor informatie en levensbehoeften bij calamiteiten en dreigingen;
7. Te onderzoeken in hoeverre lokaal handelingsperspectief voor gemeenten ontbreekt in relatie tot de meest urgente dreigingsscenario’s en bijbehorende effecten aan de hand van de Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden.

https://vng.nl/rubrieken/onderwerpen/weerbare-samenleving

***Bestuurlijke opdracht Veiligheidsberaad***

1. Te onderzoeken welk gezamenlijk basisniveau wenselijk en haalbaar is ten aanzien van de aanpak van weerbaarheid door veiligheidsregio’s;
2. Vast te stellen op welke dreigingsscenario’s en bijbehorende effecten de veiligheidsregio’s zich moeten prepareren, waaronder het scenario van langdurige stroomuitval. Het uitgangspunt bij deze scenario’s is dat burgers de eerste 72 uur na een ramp of crisis in principe zelfredzaam moeten kunnen zijn;
3. Uit te werken wat qua informatiedeling over dreigingen nodig is voor adequate preparatie;
4. Uit te werken op welke manier veiligheidsregio’s best practices met elkaar kunnen uitwisselen, en hierbij te zorgen voor een heldere positionering van het landelijk platform WeerbaarNL ten opzichte van de veiligheidsregio’s;
5. Te verkennen in hoeverre brandweerposten ingezet kunnen worden als resillience points;
6. Voor bovenstaande acties in kaart te brengen wat de financiële consequenties hiervan zijn, en wat dit randvoorwaardelijk vraagt van het Rijk en gemeenten/VNG;
7. Het Veiligheidsberaad periodiek te informeren over de voortgang van de acties, en de resultaten ter besluitvorming voor te leggen aan het Veiligheidsberaad.

https://www.veiligheidsberaad.nl/2025/03/17/veiligheidsberaad-stemt-in-met-aanpak-versterken-weerbare-samenleving/
https://www.veiligheidsberaad.nl/thema-versterken-weerbare-samenleving/